

## Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-206/19 - 1

### Kohtuasi C-206/19

#### Eelotsusetaotlus

##### Saabumise kuupäev:

5. märts 2019

##### Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Administratīvā rajona tiesa (Lāti)

##### Eelotsusetaotluse kuupäev:

28. veebruar 2019

##### Kaebaja:

SIA „KOB“

##### Vastustaja:

Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija  
(Madona omavalitsusüksuse halduskaebuste lahendamise komisjon)

[...]

#### ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA

#### RĪGAS TIESU NAMS (rajooni halduskohus, Riia kohtumaja)

MÄÄRUS

Riia, 28. veebruar 2019

Administratīvā rajona tiesa (rajooni halduskohus) [...]

[Eelotsusetaotluse esitanud kohtu koosseis] [...]

olles kirjalikus menetluses läbi vaadanud äriühingu SIA KOB kaebuse nõudega  
tunnistada Madonas novada pašvaldības Administratīvo aktu strīdu komisija

(Madona omavalitsusüksuse kaebuste lahendamise komisjon) 6. aprilli 2018. aasta otsus nr 5/2018 [...] õigusvastaseks,

**sedastab:**

*Faktilised asjaolud*

[1] Kaebaja SIA KOB on Läti Vabariigis registreeritud äriühing, mille tegevusala on teravilja (v.a riis), kaunvilja ja õlitaime seemnete kasvatamine. Kaebaja ainus juhatuse liige, kellel on õigus esindada äriühingut ainuisikuliselt, on Saksamaa Liitvabariigi kodanik VP. Kaebaja osanikud, kellele kuuluvad selle äriühingu osad, on kolm Läti Vabariigis registreeritud kapitaliühingut: SIA FLAXAN 1, SIA RSSK ja SIA SARE 1, mille osanikud on Saksamaa Liitvabariigi kodanikud. Äriühingu SIA KOB tegelikud kasu saavad omanikud on Saksamaa Liitvabariigi kodanikud VP ja ZT.

SIA KOB sõlmis 10. jaanuaril 2018 kinnisvara ostu-müügi lepingu, mille esemeks oli 8,10 ha suuruse maatüki ostmine.

Vastavalt maapiirkonnas maa erastamise seadusele (Likums „Par zemes privatizāciju lauku apvidos“) ja ministrite nõukogu 2. detsembri 2014. aasta määrusele nr 748 „Maatulundusmaa tehingute kohta“ (Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumi Nr.748 „Note ikumi par darījumiem ar lauksaimniecības zemi“) peab ostja esitama kohalikule ametiasutusele niisuguse tehingu kohta maaomandi ostmise loa taotluse 30 päeva jooksul alates lepingu sõlmimise kuupäevast ning esitama kõik vajalikud dokumendid.

Olles kaebaja taotluse läbi vaadanud, keeldus Madona omavalitsusüksuse kaebuste lahendamise komisjon 6. aprilli 2018. aasta otsusega [...] võimaldamast SIA KOB-il maatulundusmaa omandiõigust omandada.

Keeldumist põhjendati asjaoluga, et kaebaja ei olnud esitanud liidu kodaniku registreerimise tunnistust ega dokumenti, mis tõendaks, et tal on vähemalt B2 tasemel riigikeele oskus, mis on maapiirkonnas maa erastamise seaduse artikli 28<sup>1</sup> esimese lõigu punkti 2 alapunktis f sätestatud nõuded.

Selle keeldumise peale esitas kaebaja kohtuliku kaebuse Administratīvā rajona tiesale (rajooni halduskohus), nõudes kõigepealt, et kohus võtaks vastu soodsa haldusakti, s.t otsuse, millega lubataks SIA KOB-il maatulundusmaa omandada, ja teiseks, et Madona omavalitsusüksuse vaidluste lahendamise komisjoni 6. aprilli 2018. aasta otsus [...] tunnistataks õigusvastaseks.

SIA KOB märgib oma kaebuses sellele kohtule, et ühelt poolt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELTL“) artiklites 18, 49 ja 63 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 45 sätestatud rahvusvahelise õiguse normides ja teiselt poolt Läti riigisisese õiguse normide vahel, mis on sätestatud maapiirkondades maa erastamise seaduse artikli 28<sup>1</sup> esimese lõigu punkti 2 alapunktis f, on

vastuolu. Kaebaja leiab, et selline olukord kujutab endast kodakondsuse alusel diskrimineerimist.

Vastustaja [...] vaidleb nendele väidetele vastu, väites, et ELTL artiklis 345 on sätestatud, et Euroopa Liidu leping ja Euroopa Liidu toimimise leping ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides, mistõttu liikmesriikidel on õigus reguleerida oma riigisisese õiguskorras omandi õiguslikku režiimi, mis hõlmab maatulundusmaa omandi omandamist piiravate meetmete vastuvõtmist seadusandja seatud eesmärgi saavutamiseks, mis teenib eriti olulisi üldisi huve. Vastustaja sõnul on piirangud proportsionaalsed ning riigisisese õiguse ja rahvusvahelise õiguse vahel ei ole mingit vastuolu.

### *Kohaldatavad õigusnormid*

#### *Euroopa Liidu õigus*

[2] Vastavalt ELTL artiklile 18 on aluslepingutes käsitletud valdkondades keelatud igasugune kodakondsuse alusel diskrimineerimine, ilma et see piiraks kõnealuses lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist.

ELTL artikkel 49 keelab piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodaniku asutamisvabadust teise liikmesriigi territooriumil. Nii viisi keelatakse ka piirangud, mis takistavad mis tahes liikmesriigi territooriumile asunud liikmesriigi kodanikel rajada esindusi, filiaale ja tütarettevõtteid.

Kui kapitali käsitleva peatüki sätetest ei tulene teisiti, hõlmab asutamisvabadus õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtteid, eriti äriühinguid artikli 54 teises lõigus määratletud tähenduses, neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestab selle riigi õigus, kus niisugune asutamine toimub.

ELTL artikli 63 lõikes 1 on sätestatud, et käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

Lisaks on ELTL artiklis 345 sätestatud, et aluslepingud ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides.

#### *Läti õigus*

[3] Maapiirkondades maa erastamise seaduse artikli 28<sup>1</sup> esimese lõigu punktis 2 on sätestatud, et „käesoleva seaduse artikli 28 esimeses lõigus nimetatud tehingu pooled võivad omandada nii maatulundusmaa ja maatükkide, mille valdav sihtotstarbe liik on maatulundus — mis määratakse kindlaks, võrreldes selle sihtotstarbega pindala tehingu esemeks olevate teist liiki maa sihtotstarbega pindalade summaga või tehingu esemeks oleva individuaalse krundi pindalaga —, omandiõiguse nende maatükkide kaasomandi osana (edaspidi

„maatulundusmaad“), [tingimusel, et nad on] juriidilised isikud, kes vastavad kõikidele järgnevalt loetletud nõuetele:

[...]

b) nad tõendavad kirjalikult, et maatükkide kasutamine põllundustegevuse jaoks algab, juhul kui maatükkide kohta on makstud eelneval aastal või jooksva aastal otsetoetusi, aasta jooksva alates maatükkide omandamisest, tagades selle kasutuse järjepidevuse, ja kui maatükkide kohta ei ole eelneval aastal või jooksva aastal makstud otsetoetusi, siis kolme aasta jooksva, tagades selle kasutuse järjepidevuse;

[...]

d) nad saavad teha kindlaks tegelikud kasu saavad omanikud ja tõendada, et kõik tegelikud kasu saavad omanikud on isikud, kes vastavad käesoleva seaduse artikli 28 esimese lõigu punktis 1 osutatud tunnustele;

e) maksuvõlgade kogusumma Lätis või riigis, kus nad on asutatud, ei ületa 150 eurot.

f) nendel juhtudel, kus osanik või osanikud, kes koos omavad äriühingus häälteenamust, ja kõik isikud, kellel on õigus äriühingut esindada, on Euroopa Liidu teiste liikmesriikide, Euroopa Majanduspiirkonna riikide või Šveitsi Konföderatsiooni kodanikud, on neil olemas liidu kodaniku registreerimise tunnistus ja dokument, mis tõendab riigikeele oskust vähemalt tasemele B2 vastaval tasemel.“

Seega peab juriidiline isik, mille omanikud ja esindajad on Euroopa Liidu teiste liikmesriikide kodanikud, selleks et ta saaks omandada maatulundusmaad, esitada nende isikute kohta liidu kodanikuna registreerimise tunnistuse ja dokumendi, mis tõendab riigikeele oskust tasemel, mis vastab vähemalt B2 keeleoskusetasemele.

Äriühingut SIA KOB esindama volitatud isik on selle äriühingu juhatuse liige, Saksamaa Liitvabariigi kodanik VP. Ta peab, nagu ka äriühingu SIA KOB osanik või osanikud, kes koos omavad äriühingus häälteenamust — kes on käesolevas kohtuasjas samuti Saksamaa Liitvabariigi kodanikud — esitada liidu kodanikuna registreerimise tunnistuse ja dokumendi, mis tõendab riigikeele oskust vähemalt B2 tasemele vastaval tasemel.

Liidu kodanikuna registreerimise tunnistuse saamise menetlust reguleerib ministrite nõukogu 30. augusti 2011. aasta määrus „Liidu kodanike ja nende pereliikmete Läti Vabariiki sisenemise ja seal elamise menetlused“ (Ministru Kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.675 „Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieeļo un uzturas Latvijā Republikā“). Selle määruse artiklis 25 on ette nähtud, et kui liidu kodanik soovib elada Läti Vabariigis kauem kui kolm kuud alates riiki sisenemise esimesest kuupäevast, peab ta ennast registreerima Läti Vabariigi siseministeeriumi kodakondsus- ja

migratsiooniametis (Latvijas Republikas Iekšlietu, Pilsonības ministrijas migrācijas lietu pārvalde] ja saama registreerimistunnistuse.

Seega võivad kaebaja osanikud, kes koos omavad äriühingus SIA KOB häälteenamust, ja kõik seda äriühingut esindama volitatud isikud saada liidu kodanikuna registreerimise tunnistuse, kui nad soovivad elada Läti Vabariigis kauem kui kolm kuud.

Riigikeele oskus tasemele B2 vastaval tasemel omakorda tähendab, nagu on sätestatud ministrite nõukogu 7. juuli 2009. aasta määruse nr 733 „Riigikeeleoskuse taseme, kutsealase tegevuse jaoks või ametiülesannete täitmiseks riigikeeleoskuse kontrollimise, alalise elamisloa saamise ja Euroopa Liidus pikaajalise elaniku staatuse saamise menetluste ning riigikeeles keeleoskuseeksami sooritamiseks tasumisele kuuluva riigilõivu määrus“) (Ministru kabineta 2009. gada 7. jūlija noteikumi Nr. 733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi“) artikli 17 lõikes 4, et isik on võimeline vestlema igapäevaelu ja töö teemal, sõnastama ja põhjendama selgelt oma arvamust, lugema ja mõistma mitmesuguse sisuga tekste, kirjutama vajalikke tööalaseid dokumente (näiteks tõendeid, kokkuvõtteid, protokolle, aruandeid, avaldusi) ja pikemaid tekste igapäevaelu ja tööalastel teemadel ning kuulma ja mõistma loomuliku kiirusega esitatud suulisi tekste mitmesugustel teemadel.

*Põhjused, mille tõttu tekib Euroopa Liidu õigusnormide tõlgendamisel kahtlusi*

[4] Euroopa Liidu kodanikele ELTL artikliga 49 tagatud asutamisvabadus hõlmab õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid samadel tingimustel, mille oma kodanike jaoks sätestab selle liikmesriigi õigus, kus niisugune asutamine toimub. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikli 49 eesmärk seega tagada igale liikmesriigi kodanikule, kes alustab teises liikmesriigis füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist, võrdne kohtlemine vastuvõtva liikmesriigi kodanikega, ning see artikkel keelab igasuguse kodakondsuse alusel diskrimineerimise, mis tuleneb asutamisvabaduse piiranguna siseriiklikest õigusnormidest (vt näiteks kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, 270/83, EU:C:1986:37, punkt 14, ja kohtuotsus komisjon vs. Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334, punkt 80).

Kuigi ELTL artikkel 345, millele viitas vastustaja [...] oma seisukohtades, väljendab aluslepingute neutraalsuse põhimõtet omandi õigusliku režiimi suhtes liikmesriikides, ei jää liikmesriikides olemasolev omandi õiguslik režiim selle artikli toimel EL toimimise lepingu aluseeskirjade kohaldamisalast välja (22. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Essent jt, C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, punktid 29 ja 36, ning seal viidatud kohtupraktika, ja 16. mai 2017. aasta arvamus 2/15 (vabakaubandusleping Singapuri), EU:C:2017:376, punkt 107).

Niisiis, kuigi nimetatud artikkel ei sea kahtluse alla liikmesriikide õigust kehtestada kinnisvara omandamise alused ja kord, mis näevad ette erimeetmed põllumajandus- ja metsamaa tehingute puhuks, ei jää see regulatsioon nimelt välja ei diskrimineerimiskeelu alt ega asutamisvabadust ja kapitali vaba liikumist käsitlevate eeskirjade kohaldamisalast (vt 23. septembri 2003. aasta kohtuotsus *Ospelt ja Schlössle Weissenberg*, C-452/01, EU:C:2003:493, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika).

18. oktoobril 2017 avaldati Euroopa Komisjoni tõlgendav teatis põllumajandusmaa omandamise ja Euroopa Liidu õiguse kohta (2017/C 350/05). Komisjoni teatise punkti 2 alapunktis a on märgitud, et õigus omandada, kasutada või võõrandada põllumajandusmaad kuulub ELTL artikli 63 kohaldamisalasse, millega on kõik liikmesriikide vahelised kapitali liikumise piirangud keelatud.

Nimetatud komisjoni teatise punkti 3 alapunktis a omakorda on nimetatud põllumajandusmaa erilist laadi. Komisjoni teatises on avaldatud, et Euroopa Liidu Kohus on tunnustanud põllumajandusmaa erilist laadi ja oma kohtuotsustes põllumajandusliku kinnisvara omandamise kohta on ta tunnustanud mitut avaliku poliitika eesmärki, nagu järgnevalt loetletud eesmärgid, mis võivad põhimõtteliselt põhjendada piiranguid põllumajandusse investeerimisel: säilitada põllumajandusliku maa kasutamine omaniku poolt, mis on üks traditsioonilistest maakasutusviisidest, ja tagada, et talumajapidamistes elaksid ja neid majandaksid üldjuhul nende omanikud, säilitada maapiirkondades püsi-elanikkond ja soodustada olemasolevate maade mõistlikku kasutust, seistes vastu kinnisvaraarendajate survele; suurendada maaomandi suurust, nii et seda saaks kasutada majanduslikul eesmärgil, et ära hoida maaga spekulatsioon; säilitada põllumajanduslikud kogukonnad; jätta alles maaomandi jaotamine, mis võimaldab elujõuliste põllumajandusettevõtete arendamist ning rohealade ja maakohtade majandamist ja edendada kättesaadava maa mõistlikku kasutamist, seistes vastu kinnisvaraarendajate survele ning hoida ära loodusõnnetusi ning hoida jõus ja arendada elujõulist põllumajandust, tuginedes sotsiaalsetele ja maa planeerimisega seotud kaalutlustele (mis hõlmab põllumajanduseks mõeldud maa hoidmist sellises kasutuses ning selle jätkuvat kasutamist asjakohaste tingimuste alusel).

Eespool öeldut arvestades on eelotsusetaotluse esitanud kohtul kahtlusi seoses maapiirkondades maa erastamise seaduse artikli 28<sup>1</sup> esimese lõigu punkti 2 alapunkti f kohaldamisega, mille kohaselt on juriidilised isikud, kelle omanikud ja esindajad on Euroopa Liidu teiste liikmesriikide kodanikud, selleks, et nad saaksid omandada põllumajandusmaad, kohustatud esitama nende omanike või esindajate liidu kodanikuna registreerimise tunnistuse ja dokumendi, mis tõendab nende riigikeeleoskuse taset vähemalt tasemele B2 vastaval tasemel.

Seepärast tuleb [...] esitada Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotlus. Samuti tuleb [...] menetlus peatada, kuni Euroopa Liidu Kohus teeb eelotsusemenetluses otsuse.

Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 267 Administratiivse rajona tiesa (rajooni halduskohus)

**otsustab**

**esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:**

Kas liidu õigusega ja eelkõige ELTL artiklitega 18, 49 ja 63 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt peavad juriidilised isikud selleks, et nad saaksid omandada põllumajandusmaad, esitama juhul, kui osanik või osanikud, kes koos omavad äriühingus häälteenamust, ja kõik isikud, kellel on õigus äriühingut esindada, on Euroopa Liidu teiste liikmesriikide kodanik(ud), nende omanike või esindajate liidu kodanikuna registreerimise tunnistuse ja dokumendi, mis tõendab nende riigikeeleoskuse taset vähemalt tasemele B2 vastaval tasemel?

**Peatada menetlus** halduskohtuasjas [...] kuni Euroopa Liidu Kohus teeb otsuse.

Käesolev otsus ei kuulu edasikaebamisele.

[...]

TÖÖDOKUMENT